

בית המשפט הגבוה לצדק
ג'ואנמה נ' לאזור הגדה המערבית
בג"ץ 52750-03-25
סוג עניין: עתירות לבג"צ
תאריך פתיחה: 20/03/2025
רמת חסינון: פתוח לציבור

בעניין:

1. נאيف ג'ואנמה ת.ז.
2. מוחמד רשאידה ת.ז.
3. סלאמה כעאבנה ת.ז.
4. דאוד צבחה ת.ז.
5. נאיל אלחראבשה ת.ז.
6. עודה עמרין ת.ז.
7. המרכז לפיתוח יוזמות שלום ע"ר 580500429

העותרים

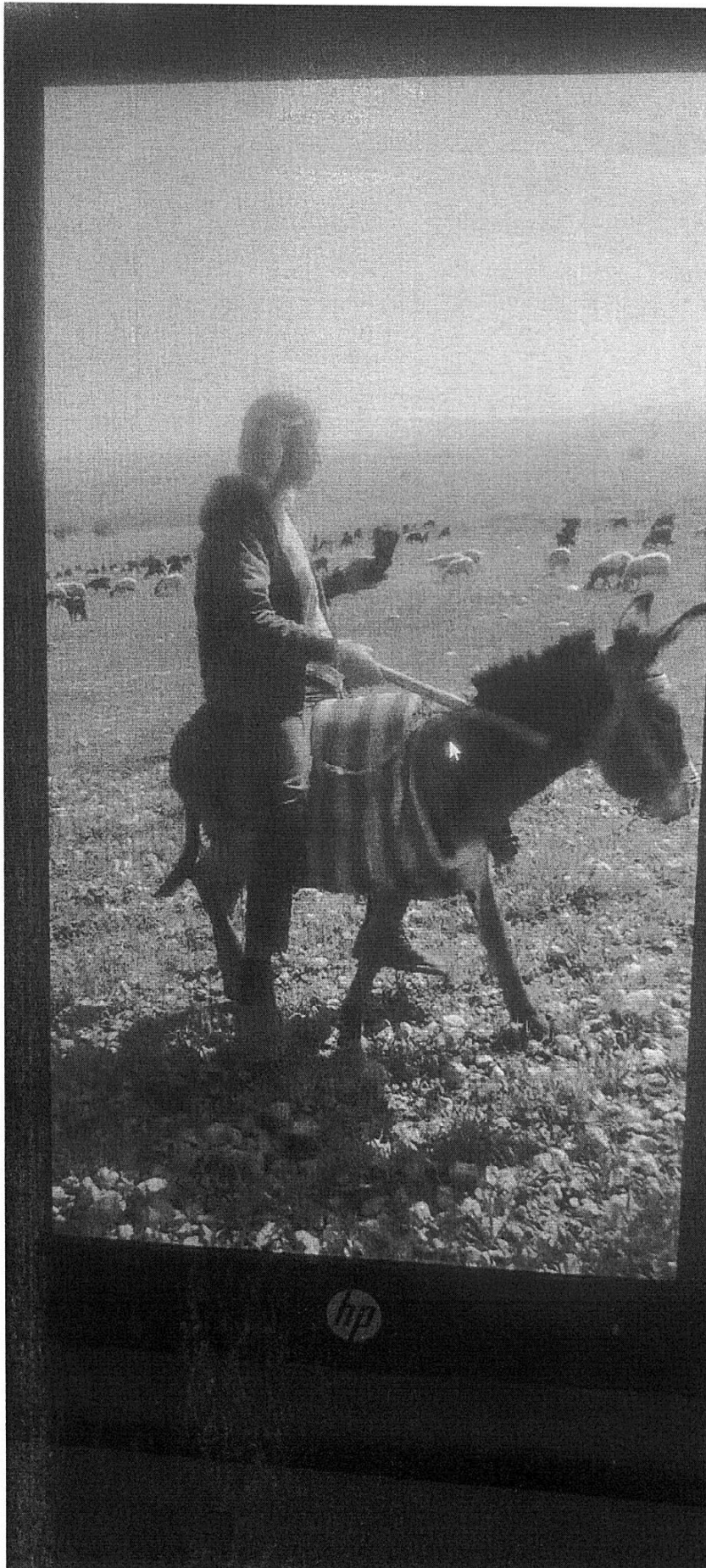
ע"י ב"כ עו"ד שלמה לקר (מ.ר. 8886)
טל: 02-6233695 פקס: 01-6257546
shlomolecker@gmail.com :א.7
נגד-

1. האלוף אבי בלוט, המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית
2. הלל רוט, סגן ראש המנהל האזרחי לעניינים אזרחיים באיו"ש
3. תחנת שער בנימין-משטרת ישראל מחוז ש"י
ע"י ב"כ מפרקליטות המדינה
רח' סלאח א-דין 29 ירושלים
טל: 02-6466590 פקס: 02-6467011
hcjdep@justice.gov.il
4. אבישי הורביץ טל' 058-534-2338
ממאחז סמוך לראס אל עין

עתירה למתן צווים על תנאי וצו ביניים

- בית המשפט הנכבד מתבקש בזאת להוציא מלפניו צווים על תנאי וצו ביניים המחייבים את המשיבים לבוא וליתן טעם:
1. מדוע לא יפעל המשיב 1 בגדר סמכותו ויוציא צו לסגירת שטח ע"פ ס' 318 לצו בדבר הוראות ביטחון (נוסח משולב) (יהודה ושומרון) (מס' 1651) תש"ע 2009 או באמצעי דומה האוסר כניסה ושהיה של ישראלים למתחם המגורים ומרחב המחיה של העותרים ובני משפחותיהם המסומן באדום במפה המצ"ב והמסומנת כנספח 1/1, (זאת בהחרגת מוזמנים על ידי תושבי קבע במקום).
 2. מדוע לא ינקטו המשיבים בפעולות המתבקשות להגנה על העותרים ובני משפחותיהם מהכפר ראס אל עין מפני פלישה למתחמי מגוריהם כולל פלישה לקרקעות הפלסטיניות הפרטיות עליהן שוכנים מבני הכפר (ראו סימון הגבולות בנספח 1/1), ומפני מעשי גניבה, איומים, מניעת מרעה ואלימות המתבצעים במקום ע"י פולשים מהמאחזים וההתנחלויות הסמוכות.
 3. מדוע לא יפעלו המשיבים 1-2 להוצאת צווי הריסה לפינוי ללא דיחוי וימנעו הקמה מחדש של המאחז הבלתי חוקי על המבנים ללא היתר הנמצאים בו (צריפי מגורים, דירי צאן, מחסן, שירותים) אשר הוקמו בחודשים דצמבר 2024 וינואר 2025 בסמוך למגורי העותרים. (ראו "מאחז רועים" במפה, נספח 1/1).
 4. מדוע לא יפעלו המשיבים 1-3 לעצירת וסילוק העבודות ללא היתר המתבצעות כעת לסלילת דרך ממאחזי הבלאדים שבמערב ליישוב הבדואי ראס אל עין ואשר על פי התוואי המשוער אמורה לעבור באדמות פלסטיניות פרטיות ובתחום אזור המגורים של העותרים.
 5. מדוע לא יחקרו המשיב 3 ושאר כוחות הביטחון האמונים על אכיפת החוק והסדר הציבורי באופן מקצועי ומסור כמתבקש בדין ובפסיקה את אירוע שוד כ 1500 ראשי צאן מקהילת ראס אל עין ע"י מתנחלים ואנשי מאחזים חמושים, השוד המזוין בוצע בליל שישי ה 7.3.24 ועד לשחרית יום השבת בנוכחות אנשי משטרה וצבא. (הוגשו תלונות במשטרה).

6.

פתח דבר

1. בעמוד הראשון של העתירה, תצלום מיום 17.2.2025 של רועה ישראלי עם עשרות רבות ראשי צאן הרועים על חלקת קרקע פלסטינית פרטית אשר נחרשה ונזרעה על ידי משפחת העותר 1. בשל הפלישה המתבצעת מידי יום מנועים עדרי העותרים מרעייה בשדות הצמודים לבתי העותרים. עניינה של עתירה זו בכפר רועים בדואי בדרום עמק הירדן ובסמוך לנחל עוג'ה בו מתגוררות חמש קהילות המונות יחדיו כ-110 משפחות. הכפר מוכר בשם ראס אל עין והוא מתחם המגורים והמרעה הבדואי הגדול ביותר בגדה המערבית. יצוין ויודגש כי מתחם המגורים כולו וחלק משטחי המרעה שוכנים על קרקע פרטית פלסטינית רשומה בהסדר המקרקעין הירדני וכך הוא גם רשום ומוכר במשרד רישום המקרקעין בבית אל. בצמוד למבני המגורים נמצאים דירים ובהם כ-3000 ראשי צאן. חלק מהקהילות מתגוררות בביקעה מלפני 1967 והאחרות הגיעו למשכנן לפני למעלה מ-40 שנה. מזה מספר שנים פועלים מתנחלים מיישובי הבקעה ומשורת מאחזים "בלתי חוקיים" (אך נהנים מעצימת עיניים של הרשויות) לסילוק הקהילות הבדואיות המתגוררות במרחבי בקעת הירדן. בניגוד להגבלות העבר שנועדו לצמצם את נוכחות הבדואים בשטחי C באמצעים בירוקרטיים כמו הכרזות על שטחי אש, איסור שימוש בשטחי מרעה, איסור מוחלט על בנייה מכל סוג, מניעת חיבור לתשתיות ועוד, עיקר הפעילות המתבצעת עתה לדחיקת רגלי האוכלוסייה הבדואית משטחי C בכלל ומשטחי הבקעה בפרט היא עבריינית. פלישה למתחמי מגורים ולבתים, איומים, פגיעה פיסית בבני המקום, גניבת ראשי צאן, מספוא קנוי באריות ומים מהשקתות, מרעה באדמות חרושות וזרועות ע"י תושבי המקום ועוד. על אף שמדובר במעשי עבירה נמנעים המשיבים 1 ו-3 מכל פעולה אפקטיבית להגנה על הקהילות המותקפות.
2. הפעילות האלימה המתוארת לעיל התגברה לפני כשנה וחצי במתחם המגורים ובשטחי המרעה של קהילת ראס אל עין, זאת בהובלת זוהר סבאח, בעל חווה בלתי חוקית הסמוכה ליישוב מבואות יריחו (החווה של זוהר), גבריאל קאליש רבש"צ מבואות יריחו ואבישי הורביץ האחראי על המאחז הסמוך (המשיב 4). השלושה בשיתוף עם צעירים, חלקם קטינים המועסקים בחווה ואחרים המתגוררים בהתנחלויות סמוכות פועלים למנוע את השימוש של העותרים ובני משפחותיהם בשטחי המרעה הסמוכים בהם רעו את עדריהם מאז ומתמיד. בין היתר נוהג מר סבאח להגיע עם עדרי הצאן שלו לקרבת מבני המגורים ודירי הצאן של קהילת ראס אל עין, בתחום הקרקעות הפלסטיניות הפרטיות ולאיים על המקומיים שלא יצאו למרעה. הרבש"צ קאליש מגיע לעיתים קרובות, ולעיתים מידי יום למתחם המגורים ונותן גיבוי לפעולות ההתעמרות של אנשי ונערי המאחזים הסמוכים. כמו כן איים לפגוע בבדואים על שהם מארחים קבוצות מתנדבים המנסים בעצמם נוכחותם במקום לצמצם את הפגיעות בתושבי ראס אל עין. על אלימות זוהר סבאח ניתן ללמוד מכתב האישום שהוגש נגדו (ונגד 4 נוספים) בשל פרעות שביצעו בבית ספר של קהילת מהארג'ת הסמוכה, וכן, מהחרמת נישקו בעקבות אירוע אליים אחר בתחום קהילה בדואית בו היה מעורב.
3. ממחצית שנת 2024 הוחמר מצבן של הקהילות העותרות בעקבות הקמת מאחז חדש ששכן תחילה בסמוך ל"מגלשה" (מעין מפלון בו זורמים מי נחל עוג'ה), מרחק של כ-150 מ' מבתי ראס אל עין ובתחום האדמות הפלסטיניות הפרטיות. במהלך חודש דצמבר 2024 הועתק המאחז לאדמות מדינה מרחק כ-500 מ' ממקומו הקודם, הוקמו בו מספר מבנים ומוחזקים בו עדרי כבשים, עיזים וגמלים. שוהים במאחז מספר צעירים ובעל המאחז הוא המשיב 4 אבישי הורביץ. הצעירים ואבישי נוהגים להגיע עם עדריהם מידי יום לקרבת ולתוך מגורי קהילת ראס אל עין כשהם מובילים את הצאן בין הבתים ומפחידים את השוהים במקום, בעיקר נשים ילדים וזקנים. האזור כולו הוא מרחב פתוח של אלפי דונמים אך המקום בו בוחרים אנשי המאחז לשהות עם צאנם דרך קבע הוא כפר מגורי העותרים.
4. מזה מספר חודשים, וביתר שאת בחודש האחרון מתבצעות עבודות לסלילת דרך עם כלי צמ"ח ממאחזי הבלאדים (הידועים באלימותם ובעוינותם לפלסטינים) לעבר כפר מגורי העותרים, העבודות מתבצעות ביום ובלילה ועל אף אי חוקיות הסלילה והמעבר של הדרך בשטחי אש ובקרקעות פרטיות אין המשיבים 1-2 עושים דבר להפסקתן. מצ"ב ומסומן 2/1 מכתב עו"ד איתי מק ובו תיאור העבודות ודרישה להפסקתן, המכתב לא נענה. העותרים חוששים כי מעבר הדרך בכפר מגוריהם ובסמוך לו יחריף את האלימות, האיומים וההטרדות של פעילים קיצוניים ו"נערי גבעות" נגדם.

5. כפי שיפורט בהמשך, מאז החלה ההתעמרות ובמיוחד מאז הוקם המאחז של אבישי מנועים הבדואים מלרעות את צאנם בשטחי המרעה הסמוכים, זאת בשל איומים של זוהר סבאח, גבריאל קאליש והמשיב מס' 4. בשל האמור הם קונים שעורה להאכלת הצאן במחיר יקר מאוד. המספוא מוחזק במארזים בסמוך למבני המגורים ולדירי הצאן. לאחרונה נוהגים רועי הצאן מהמאחז לגנוב את המספוא של הבדואים ולהשקות את צאנם בשקתות של משפחות העותרים, זאת לעין כל ובהעדר אפשרות להתנגד ולמנוע את הגניבה. רועי הצאן מהמאחז מובילים את עדריהם למארזי המספוא ולשקתות, מאכילים ומשקים אותם במקום. בהיות אנשי המאחז חמושים, תושבי הכפר לא מתעמתים איתם מחשש לחייהם, תלונות למשטרת בנימין למת"ק, למוקד הבקעה או לחמ"ל לא נענות וגם אם מגיעים למקום שוטרים ו/או חיילים, התלונות לא מטופלות. (ראו צילומים בפרק העובדתי). לכאורה מתבצע במקום מידי יום שוד מזויין תוך התעלמות של גורמי אכיפת החוק.

1. הצדדים לעתירה

6. העותר 1, שייך לקהילת ג'האלין שבראס אל עין המונה 11 משפחות, בבעלותם כ 500 ראשי צאן. הוא בן 48, נשוי ואב ל 10. נולד וחי כל חייו במקום בו הוא מתגורר עתה.
7. העותר 2 שייך לקהילת רשאידה המונה כ 50 משפחות. קהילה זו התגוררה בעבר בדרום הר חברון (לאחר שגורשה בשנת 1951 מאזור ערד), בסמוך לאחר כיבוש האזור בשנת 1967 עברה הקהילה למקום משכנה הנוכחי בראס אל עין ליד נחל עוג'ה. העותר הוא בן 58, נשוי ואב ל 11. לקהילת הרשידה כ 1500 ראשי צאן.
8. העותר מס' 3 בן לקהילת הכעאבנה (פלג של ג'האלין), כל בניה ובנותיה ילידי המקום בו השתכנה הקהילה לפני כיבוש האזור בשנת 1967. הקהילה מונה 14 משפחות ובבעלותם כ 450 ראשי צאן. העותר הוא בן 67 נשוי ואב לשישה ילדים.
9. העותר 4 בן לקהילת הרשאידה (פלג של ג'האלין) המונה 14 משפחות מרובות ילדים הנמצאת בראס אל עין למעלה מ 40 שנה, זאת לאחר ש"הועברו" מסביבת עין גדי. לקהילת הרשאידה כ 1000 ראשי צאן, העותר 4 נשוי לשתי נשים והוא אב ל 13 ילדים.
10. העותר 5 נמנה על קהילת חרבשה המונה 7 משפחות וברשותה כ 400 ראשי צאן. קהילה זו התגוררה בעבר בסמוך לעין גדי ועברה לאזור עוג'ה ראס אל עין עוד בשלהי תקופת השלטון הירדני בגדה המערבית. העותר 5 הינו בן....
11. העותר 6 גם הוא בן קהילת הכעאבנה, כבן 70 נשוי ואב לילדים, מקום מגורי משפחתו בפאתי הכפר והוא נתון להתעמרות מוגברת של אנשי המאחז ואחרים, כך בין היתר נגנבו מדיר העיזים שבבעלותו כ 300 ראשי צאן, המשטרה שהוזעקה למקום לא פעלה לאיתור הגנבים ולהשבת הצאן לבעליו! מקום מגורי העותר סמוך לשמורת הטבע נחל ייט"ב (עוג'ה) המפוקחת ע"י הרט"ג (רשות הטבע והגנים), האחראי על השמורה נכח במקום עת בוצעה הגניבה וניסה לסייע באיתור הצאן הגנוב אך הדבר לא צלח בשל אי שיתוף פעולה של המשיבה 3, משטרת בנימין. ייחוד נוסף של עותר זה הינו היותו הבעלים הבלעדי של אדמת מקום מגוריו ומשכן צאנו, זאת לאחר שרכש חלקה של 5 דונם עליה נמצא ביתו.
12. העותרת 7, המרכז לפיתוח יוזמות שלום הינה ארגון ישראלי ללא מטרות רווח השואף לקדם שלום, צדק וכבוד הדדי בין העמים הישראלי והפלסטיני.
13. המשיב 1 מחזיק בשטחי הגדה המערבית בתפיסה מלחמתית מטעם מדינת ישראל ומכוח תפקידו זה הוא הריבון בשטח והאחראי על ניהולו ועל האכיפה בו.
14. המשיב 2 הינו אזרח, עובד משרד הביטחון לו הואצלה הסמכות לניהול כלל העניינים האזרחיים של השלטון הישראלי בשטחי איו"ש והוא אחראי על יחידת הפיקוח על הבנייה של המנהא"ז.
15. המשיבה 3 אחראית על הגנת תושבי האזור מפשיעה, פגיעה בביטחון והפרת הדין מכל סוג.
16. המשיב 4 אחראי על הקמת המאחז הבלתי חוקי הסמוך לכפר ראס אל עין, הוא בצירוף נערים המתגוררים בחווה נוהג להתעמר דרך קבע בתושבי הכפר באופן המתואר בעתירה.

מיצוי הליכים

17. ביום 15.4.24 נשלחה תלונה למספר גורמים וביניהם, ראש מת"ק הביקעה ואלוף פיקוד מרכז מטעם קבוצת מתנדבים הפועלת באזור מזה זמן להגנה על אוכלוסיות בדואיות חסרות האונים (וביניהן, משפחות ראס אל עין). הנדון בתלונה היה מאחז בלתי חוקי באזור עוג'ה. כמו כן צוינו בתלונה, מניעת גישה למקור המים של הקהילות בנחל עוג'ה והפעילות האלימה של זוהר סבאח אשר מהמאחז הבלתי חוקי שהקים יוצאים פורעים "במשימתם לביצוע טיהור אתני של אזור עוג'ה

ולסלק את קהילות הרועים הפלסטינים ממנו" (בע' 2). עוד נכתב: "במשך כל השנים האחרונות העברנו אליכם ואל קודמיהם בתפקיד עדויות והתראות בזמן אמת. למרבה הצער בחרתם להתעלם מהן...". (מצ"ב ומסומן נ/3).

18. ביום 12.07.24 לאחר שהח"מ התבקש לייצג את קהילת ראס אל עין נשלח באמצעות יועמ"ש איו"ש מכתב לאלוף הפיקוד שזו כותרתו: "פלישה למתחם מגורים, אלימות והתעמרות, גניבת צאן, דרישה להוצאת צו איסור כניסה לזרים למתחם מגורי הקהילה" במכתב פורטו האירועים אשר בעקבותיהם התבקשה הוצאת הצו. משלא התקבל מענה נשלח ביום 05.08.24 מכתב נוסף אשר בכותרתו חזרה הדרישה להוצאת צו לסגירת השטח ובהמשך נכתב שיש לראות בו "הודעת מיצוי הליכים לפני הגשת עתירה לבג"צ". במכתב צוין כי מתנחלים השוהים בקרבת מקור המים של תושבי הכפר חוסמים את גישת הרועים מראס אל עין למקור המים ולשטחי המרעה הסמוכים. חזרה הדרישה להוצאת צו לסגירת שטח מגורי קהילת ראס אל עין בהחרגת תושבי קבע במקום. כמו כן חזרה הדרישה להגנה של כוחות הביטחון מהתעמרות ופגיעה בזכויות תושבי המקום.

19. בין לבין, ב 06.08.24 הגיע מענה לפניות מלשכת יועמ"ש איו"ש עליו חתום קצין ייעוץ חירום ואסטרטגי קמ"ש שחר טל. בתשובה נכתב בין היתר: "המפקד הצבאי רואה בחומרה רבה .. מעשים הכוללים פגיעה בחיים, בבריאות וברכוש, בין שהם נעשים ע"י ישראלים או פלסטינים. ובהמשך: "החלטת סגירת שטח תיעשה בהתאם לצורך הביטחוני ולשיקול הדעת של המפקד הצבאי. בשלב זה לא הוחלט להחיל צו סגירת שטח באזור שבעניינו". בסעיף 7 של המכתב צוין סעד שהמפקד הצבאי הורה על נקיטתו: "על מנת למנוע את הישנות מקרי הפרת החוק מכל סוג, מפקד פיקוד מרכז היקצה כוחות מג"ב ייעודיים אשר תפקידם לפעול כנגד הפרות החוק והסדר באזור. כוח זה כבר מנע פגיעות בגוף וברכוש מאז החל את פעולתו".

20. בהינתן ההודעה המשמחת על הקצאת כוח ייעודי למניעת הפרות החוק והסדר נשלח ביום 08.08.2024 מכתב ב"כ העותרים לקמ"ש שחר טל בו הוא התבקש "להודיע למרשי מראס אל עין באמצעותי כיצד ניתן ליצור קשר עם כוח המג"ב הייעודי...". למכתב זה לא ניתן כל מענה ויצוין כי על אף התגברות הפרעות והגניבות לא הופיע באזור כוח ייעודי או שאינו ייעודי שמשימתו היא מניעת ההתעמרות באנשי קהילת ראס אל עין, זאת בניגוד להוראת ביהמ"ש בבג"צ (עניין זונתא) 8117/23 שם הורה ביהמ"ש שיש ליידע את המתלוננים/ הנפגעים "בפרטיו של גורם קשר נוסף שאליו ניתן יהיה לפנות במקרים של פנייה דחופה שלא מקבלת מענה משטרת מהיר דיו".

21. חלפו מספר חודשים, המאחז הארעי שהיה צמוד ל"מגלשה" שבנחל עוג'ה אליו הפנו המכתבים הקודמים עבר למקומו הנוכחי במעלה הגבעה הסמוכה. מאז המעבר ואכלוס המקום בנערים ובעדרי עיזים, כבשים וגמלים הוחמר מאוד מצבם של העותרים שהמאחז סמוך למקום מגוריהם. בשל כך יצא ב 06.01.24 מכתב נוסף לאלוף הפיקוד שזו כותרתו: "התגברות אלימות והתעמרות אנשי המאחז החדש נגד קהילות ראס אל עין. דרישה להוצאת צו איסור כניסת זרים למתחם מגורי הקהילה, דרישה למתן הגנת הצבא נגד התעמרות בקהילות הבדואיות". מצ"ב המכתבים ומסומנים נ/4(א)(ב)(ג)(ד)(ה). מצ"ב להדגמה המכתב המלא מיום 06.01.2025:

שלמה לקר, משרד עורכי דין

Azriel Hildesheimer, Jerusalem 9311534, 19

רח' עזריאל הילדסהימר 19, ירושלים 9311534

טל': 02-6233695

Tel: 02-6233695

Fax: 02-6257546

פקס: 02-6257546

shlomolecker@gmail.com

לכבוד

06.01.2025

אבי בלוש-אלוף פיקוד המרכז

באמצעות: אלי לברטוב אל"מ

יועמ"ש איו"ש

באמצעות דוא"ל Yoayosh@idf.il

הנדון:

התגברות אלימות והתעמרות אנשי המאחז החדש נגד קהילות ראס אל עין דרישה להוצאת צו איסור כניסת זרים למתחם מגורי הקהילה, דרישה למתן הגנת הצבא נגד התעמרות בקהילות הבדואיות

מצ"ב מכתבי מיום 12.7.24 ומכתבי מיום 5.8.24. וכן, תשובת קמ"ש שחר טל ממושרד היועמ"ש מיום 06,08,2024.. עניינם של המכתבים הינו דרישה להוצאת צו לסגירת שטח מכוח ס' 318 לצו בדבר הוראות ביטחון (או אמצעי דומה) לצורך הגנה על קהילות הבדואים המתגוררת ורועה את צאנה בראס אל עין מפני התעמרות המלווה באלימות ובחסימת גישה לשטחי מרעה ומקורות מים ע"י מתנחלים, זאת כמפורט במכתב, מגורי הבדואים כולם על קרקע פרטית רשומה בטאבו. בין לבין, בתחילת דצמבר 2024 הוקמו מבני חווה הקלאית בלתי חוקיים מרחק של כ 500 מ' במעלה הגבעה (מצ"ב מפה ועליה סימון המאחז החדש). החווה מאוכלסת ויש בה עדרי צאן ועדר גמלים. מאז הקמת החווה ואכלוסה התגברו מאוד מעשי ההתעמרות בבדואים תושבי ראס אל עין. עיקר התעמרות מתבצעת ע"י אנשי החווה המגיעים מידי יום עם עדרים לתחום המגורים של הקהילות הבדואיות (במקום חמש קהילות רועים שהינן ברות רשות בקרקעות פרטיות פלסטיניות) מובילי העדרים מפנים אותם לעבור בין מבני המגורים של תושבי המקום, ובאופן קבוע מאכילים את העדר במספוא של תושבי המקום ומשקים את הצאן והגמלים משקתות של רועי הצאן הבדואים, ובשפה אחרת, פולשים למתחמי מחיה פרטיים וגונבים מזון ומים. במהלך השהייה במקום, מאיימים על התושבים ומפחידים את הילדים.

בתשובה למכתבי הראשון בס' 7 נכתב: "על מנת למנוע את מקרי הפרת החוק מכל סוג מפקד פיקוד מרכז הקצה כוחות מג"ב ייעודיים אשר תפקידם לפעול כנגד הפרות החוק והסדר באזור. כוח זה כבר מונע פגיעות בגוף וברכוש מאז החל את פעולתו".

לאור האמור פניתי שוב למשרד יועמ"ש איוש וביקשתי לקבל דרכי התקשרות לאותו "כוח ייעודי". לא התקבלו תשובה או התייחסות. כמו כן נמסר לי ממרשי ומקבוצת מתנדבים השווה דרך קבע במקום כי אין כל תועלת בהתקשרות לגורמי הצבא באזור, חיילים/חיילות המגיעים למקום נוהגים להסתודד עם המתנחלים ואינם מסלקים אותם ממקום ההפרעה או הגניבה.

בהינתן האמור בתלונות התושבים המוגנים מראס אל עין והימנעות כוחות השיטור והצבא במקום ממתן הגנה למתלוננים ויצוין כי לעיתים, ההפך הוא הנכון, חיילים ושוטרים מתייצבים לצד המתנחלים ותומכים בהתעמרות, ניראה שהסעד האפקטיבי להגנה על הבדואים ורכושם הוא צו סגירת שטח האוסר על כניסת כל אדם למעט תושבי המקום ומוזמנים על ידם (ע"פ רשימה שתוגש) למתחם המגורים והמרעה של הקהילות הנדונות. לאור האמור ובהיעדר פעולה ממשית להגנה על תושבי ראס אל עין מפני התעמרות התראה נוספת.

בכבוד רב
שלמה לקר עו"ד

בקשה לצו ביניים

בליל שישי השביעי למרץ 2025 התבצע שוד מזוין במתחם המגורים ודירי הצאן של משפחות רשאידה - העותר מס 2. בסביבות השעה 21:00 של ליל שישי! הגיעו למקום עשרות מתנחלים חמושים ברובים ובאלות, נכחו במקום שוטרים ואנשי צבא, כן הגיעו למקום כ 15 טנדרים אזרחיים. נכחו במקום מספר פעילים מ"נוכחות מגינה" המנסים בכוחות דלים להגן על הקהילות הבדואיות המותקפות. משך מספר שעות נשדדו ממשפחות רשאידה כ 1500 ראשי צאן!! כלומר, כלל הרכוש ומקורות הפרנסה של המשפחות השדודות. התקשרויות ופניות מיידיות לשוטרים נענו בטענה שבעל המאחז הסמוך זוהר סבאח (הועמד לדין על תקיפת מנהל בית הספר הפלסטיני ביישוב הבדואי הסמוך מהארג'ת) התלונן כי נגנבו מן המאחז 50 ראשי צאן והמשטרה הגיעה כדי לסייע בהשבתם. יצויין כי מדובר בשקר בוטה ובשיטה שננקטה בעבר כדי לאפשר גניבת צאן מהבדואים באזור עוג'ה. כמפורט בעתירה, העותרים כמו כלל הבדואים בראס אל עין הפסיקו לרעות את צאנם בסמוך למקום מגוריהם ובאזור כולו מפחד נערי הגבעות ואנשי המאחזים הסמוכים, היעלה על הדעת כי מי מהם יעז לגנוב כבשים מהמאחז של זוהר הידוע באלימותו? מכל מקום, מאות ראשי צאן הועמסו על הטנדרים ומאות אחרים הוברחו רגלית לכוון המאחזים הסמוכים בקרבת התנחלות כוכב השחר. אנשי הצבא והמשטרה שהיו במקום סירבו לעצור את השוד על אף שראו את המתרחש סירבו לשמוע את טענות הבדואים ואנשי נוכחות מגינה שצילמו את האירוע. בתגובה

לדרישה לעצור את השוד הודיעו אנשי המשטרה במקום כי על הנשדדים לפנות ביום ראשון למשטרת בנימין ולהגיש תלונות. בשעת בוקר של יום ראשון הגיעו לתחנת המשטרה ארבעה מתלוננים מרכזיים, המתגוררים במקום כ-7 שעות אך לא התאפשר להם להגיש את התלונה בתואנה שאין במקום שוטף דובר ערבית. למחרת היום חזרו המתלוננים לתחנה כדי להגיש את התלונות. לאחר המתנה של כ-5 שעות נלקחה תלונה של אחד הנפגעים, האחרים נדרשו לעזוב את המקום לאחר שנאמר להם שאין צורך ותועלת לחקירה בהגשת התלונות!! מצ"ב תצהיר "נוכחות מגינה על התנהלות כוחות הביטחון במהלך אירוע השוד ומסומן 5/ד).

22. ביהמ"ש הנכבד מתבקש בזאת ליתן צו ביניים המורה למשיב 1 לסגור את השטח המקיף את מתחם המגורים של העותרים שהוא שטח פרטי פלסטיני וסביבתו הקרובה, זו המסומנת באדום במפה נ/1 (ראו בהמשך הבקשה) לכניסת ישראלים, (למעט מוזמנים ע"י תושבי המקום ע"פ רשימה שתוגש) באופן שימנע את המשך הפלישה לשטח של אותם גורמים הפועלים כמתואר לעיל, שודדים צאן, נכנסים עם עדריהם או עם רכבם או בכל דרך אחרת למגורי משפחות העותרים ובמהלך הפלישה מתעמרים בתושבי המקום, מונעים מהם יציאה למרעה, גונבים את המזון והמים לצאן ומסתובבים בין בתי הקהילה לצורך איומים והטרדה.

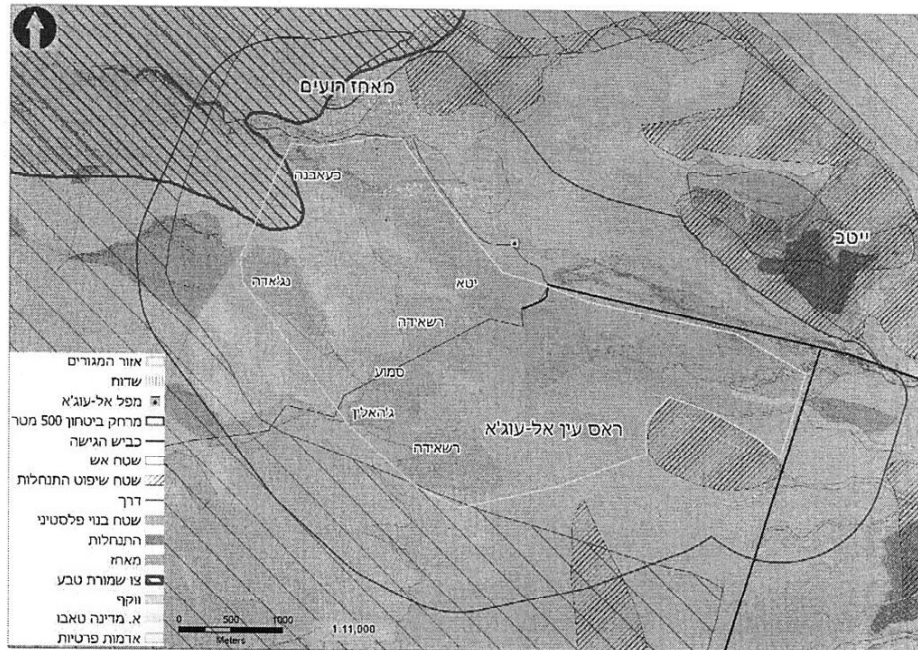
23. אכן, צו ביניים ניתן לרוב לצורך הקפאת המצב הקיים, באופן חריג זה המצב בענייננו, הקהילות בראס אל עין נתונות מזה זמן רב להטרדות קשות המונעות אורח חיים וסדר יום סבירים, ע"פ עדות העותרים ועדות הפעילים הישראליים הנוכחים במקום לצורך הגנה, תש כוחן של המשפחות הנתונות להתעמרות וקיים חשש ממשי שיאלצו לנטוש את ביתם (של רובם מיום שנולדו!) זאת בין בשל האירוע שבכותרת הבקשה לצו ביניים, מניעת המרעה, גניבת המספוא המים ושאר המעשים הפליליים. (מצ"ב ומסומנים 5/א)(ב)(ג)(ד) תצהירים של ארבעה אנשי "נוכחות מגינה" על מצב הקהילות, חוסר האונים המלווה את שגרת חייהם והימנעות המשיבים מאכיפת החוק במקום.

24. יצוין כי כלל ההתנהלויות בשטחים מוגנות בצווי סגירת שטח לצורך מניעת כניסה ליישוב או לקרבתו של גורמים עוינים, כניסת פלסטיני לשטח ישראלי באזור C מכל סיבה שהיא מוגדרת כעבירה פלילית, אין כל הצדקה לאפליית העותרים, במיוחד בנסיבות המתוארות ולאחר השוד הגדול של ליל ה-8.3.2025 מה גם שהוצאת הצו המבוקש לא תפגע בשום אופן במשיבים או בכל אדם, זאת באשר מקום המאחז הלא חוקי אינו בתחום הקרקעות הפלסטיניות הפרטיות ואין כל קושי בגישה אליו.

25. לתמיכה באמור נפנה לפסק הדין בעניין מוראר (בג"צ 9593/04):

" כאשר מבקש המפקד הצבאי להגן על ביטחונם של התושבים הישראליים הרי שהוא נוקט באמצעי של סגירת השטח מפני הפלסטינים, אשר כניסתם לשטח עלולה להיות מנוצלת על ידי גורמי טרור....מנגד, כאשר התכלית המבוקשת היא הגנה על ביטחון החקלאים הפלסטינים מפני מעשי אלימות המופנים נגדם הרי שראוי הוא כי האמצעי המתאים יופעל כנגד הגורם המסכן, דהיינו, כנגד אלה המבצעים את התקיפות נגד החקלאים הפלסטינים".

26. ובהמשך להצעת ביהמ"ש הנכבד בעניין מוראר. ימים מספר לפני הגשת העתירה ובחלוף למעלה מעשרים שנים מאז היציע ביהמ"ש למפקד הצבאי להשתמש באמצעי של צו לסגירת שטח כדי להגן על חקלאים פלסטינים מפני מעשי אלימות המופנים נגדם הוציא המשיב 1 (ביום 19.2.25) הכרזה בדבר סגירת שטח (איסור כניסה ושהייה) (ישראלים) חירבת זנוטא. הצו הוצא לאחר שפסק הדין בעתירת זנוטא (בג"צ 8117/23) בו הוטל על גורמי אכיפת החוק, המשיבים בעתירה להגן על העותרים מפני הגורמים האלימים הפוגעים בהם לא מנע את המשך מעשי האלימות הקשים. השתלשלות האירועים בכפר זנוטא ובעתירה שהגישו תושבי המקום תומכת היטב בבקשה למתן צו סגירת שטח בכפר העותרים-ראס אל עין. מצ"ב לעתירה ומסומנת 9/ הכרזת המשיב 1 אבי בלוט, אלוף פיקוד המרכז בדבר סגירת השטח.

הרקע העובדתי

במהלך מספר חודשים במחצית השנייה של שנת 2024 ערכה עמותת "במקום" מתכננים למען זכויות תכנון תחקיר מעמיק על הקהילות העותרות מראס אל עין. התחקיר כולו מצ"ב בזה כרקע העובדתי ויש לראות בו חלק בלתי נפרד מהעתירה.

2.1.2025

תחום הגנה תפקודי – ראס עין אל-עוג'א

מבוא

קהילת ראס עין אל-עוג'א שוכנת סמוך למעיין אל-עוג'א, כ-7 ק"מ מצפון מערב ליריחו. מדובר בקהילת הרועים הגדולה בגדה המערבית, שמונה 110 משפחות גרעיניות שיושבות במקום דרך קבע ועוד 40 משפחות שנודדות בחורף לצורכי מרעה. התושבים משתייכים לשבע משפחות מורחבות, בהן חמש משפחות בדואיות ושתי משפחות של רועים כפריים מיטא ומסמוע, שמתגוררות במקבצים הסמוכים זה לזה. הבדואים הם פליטים מתל ערד ועין גדי, שהתיישבו במקום ברשות בעלי הקרקע מאל-עוג'א.

הקהילה נתונה מזה שנים להתנכלויות מצד מתנחלים, שמבקשים לגרש אותה מהאזור על ידי השתלטות על שטחי המרעה ומקורות המים שלה ואיום על הביטחון האישי של חבריה. מאז המלחמה התנכלויות אלה התגברו באופן משמעותי והפכו את החיים במקום לבלתי נסבלים. הן הביאו לפגיעה אנושה בפרנסה של התושבים ולשיבוש מוחלט של מרקם החיים שלהם. ישנה סכנה ממשית שאם המדינה לא תפעל בהקדם להגן עליה, הקהילה תצטרף לרשימה הארוכה של קהילות שגורשו מאז תחילת המלחמה בשל אלימות מתנחלים.¹

הפתרון המתבקש למצב זה הוא שהמדינה תממש את אחריותה לשמור על ביטחונם של התושבים הפלסטינים המוגנים ותפנה את המאחזים שאחראים לאלימות ושכל מטרם היא גירוש הקהילות הפלסטיניות מהאזור. עד שהמדינה תעשה זאת, עליה לכל הפחות לספק לקהילה

¹ לרשימת הקהילות שגורשו באופן מלא או חלקי, ראו:

[https://www.btslem.org/hebrew/settler violence/20231019 forcible transfer of isolated communities and families in area c under the cover of gaza fighting](https://www.btslem.org/hebrew/settler%20violence/20231019%20forcible%20transfer%20of%20isolated%20communities%20and%20families%20in%20area%20c%20under%20the%20cover%20of%20gaza%20fighting)

הגנה בתחומי מרחב המחיה התפקודי של הקהילה. מרחב זה כולל הן את שטחי המרעה ומקורות המים שעליהם הקהילה מתבססת לפרנסתה, הן את אזור המגורים והן את דרך הגישה אל הקהילה. לשם כך מוצע שהמפקד הצבאי יקבע בצו שהכניסה לאזור המגורים מותרת רק לתושבי הקהילה ולאורחיה וכי הצבא יספק הגנה לתושבי הקהילה לאורך כביש הגישה ובשטחי המרעה.

מסמך זה פורס את התפתחות הקמפיין של המתנחלים לגירוש קהילת ראס עין אל-עוג'יא, תוך דגש על ההסלמה שלו מאז המלחמה. לאחר מכן, הוא מתאר את השפעות האלימות על היבטים שונים של חיי התושבים. לבסוף, מוצגים גבולות המרכיבים השונים של מרחב המחיה התפקודי וההגנות המוצעות לכל מרכיב. המסמך מבוסס על שיחות עם תושבים ועל דיווחים ותיעוד מצולם של פעילי זכויות אדם שבאים להגן על הקהילה מהמתנחלים.

רקע היסטורי

המים השופעים ממעיין אל-עוג'יא ושטחי המרעה הנרחבים משכו למקום רועים במהלך ההיסטוריה. הנוכחות של רועים בדואים, שנהגו לחנות במקום כתחנה בנתיב הנדידה בעקבות משאבי טבע זמינים, נמשכה באופן בלתי מופרע עד 1967, כאשר הצבא הישראלי הכריז על האזור כשטח אש וגירש ממנו את יושביו. ההתיישבות המחודשת במקום החלה באמצע-סוף שנות ה-70, כאשר משפחת אבו-ח'יראביש הקימה במקום את בתי הקבע הראשונים. בעקבותיהם הגיעו למקום שאר המשפחות, שחיפשו מקור מים ושטחי מרעה לעדריהם.

צמצום הדרגתי של שטחי המרעה

שטחי המרעה הנרחבים שהיו באזור עד 1967 הצטמצמו בשל ההכרזה על רוב האזור כשטח אש² 906 וההקמה של ההתנחלות ייט"ב (כהיאחזות נח"ל ב-1970 ואזור ב-1976) בסמיכות למעיין וגם כמות ואיכות מי המעיין ירדה בשל קידוחי מקורות במקום. על אף המגבלות הללו, קהילת ראס עין אל-עוג'יא הצליחה במשך תקופה ארוכה לקיים רעייה מחזורית בין גב ההר לבקעה, מראס א-תין בצפון, עד מוערג'יאת בדרום. בזכות זאת, חברי הקהילה בנו עדרים גדולים, שהגיעו ביחד לאלפי ראשי צאן, ותרמו תרומה משמעותית לכלכלה האזורית.

צמצום משמעותי נוסף של שטחי המרעה של הקהילה החל בראשית שנות האלפיים, עם ההקמה של מאחזי החוות הראשונים באזור. ב-2004 הוקמה מדרום מזרח לקהילה חוות עינות קדם על שטח פרטי מוסדר של פלסטינים שיש עליו צו תפיסה. תושבי החווה השתלטו על שטחי המרעה ועל שדות באזור ומנעו מרועים מראס עין אל-עוג'יא וממוערג'יאת לחצות את כביש האספלט שמחבר בין אל-עוג'יא לנוועימה. החל מ-2008 מתנחלים מכוכב השחר החלו למנוע מרועים לרעות בגבעות מצפון מערב לקהילה על ידי שימוש באלימות. רועים דיווחו על איומים בנשק, מכות, ירי בצאן וגניבת עדרים שנועדו להרתיע אותם מלהתקרב לאזור. ב-2013 החלו ניסיונות ההתבססות של מאחזי הבלדים/אעירה שחר על אדמות פרטיות מוסדרות ועל אדמות מדינה בין ראס עין אל-עוג'יא לכוכב השחר. המאחז יצא מכוכב השחר כדי להוות את קו החזית במאמצים לדחוק את הרועים מהאזור. הוא פונה ונבנה מחדש מספר פעמים וכיום הוא בתהליך של התבססות והתרחבות. במסגרת זו, תושבי המאחז החלו ב-2023 לפרוץ דרך לכיוון מעין אל-עוג'יא וייט"ב, שתעבור דרך הקהילה, בכוונה ליצור חיבור בין האזורים ולבנות עוד בתים לאורכו.³ לבסוף, בראשית 2023 הוקם מצפון למוערג'יאת מאחז רועים שמנע מהרועים גישה לשטחי מרעה משמעותיים בדרום ובמערב. שטחים אלה שימשו מספר קהילות רועים מהאזור, בהן מוערג'יאת, ועד לגירושן, גם ראס א-תין ועין סאמיה. לצד האובדן של שטחי מרעה חשובים, הרועים איבדו מקום מפגש, בו הם תחזקו קשרים חברתיים ועסקיים עם הקהילות השכנות.

ערב המלחמה, הרעייה של תושבי ראס עין אל-עוג'יא הצטמצמה למרחק של 1-3 ק"מ מאזור המגורים. אובדן שטחי המרעה הוריד משמעותית את הכדאיות הכלכלית של גידול הצאן, בשל הצורך לעבור להסתמך על מספוא יקר. יתר על כן, ההסתמכות על מספוא להזנה של בעלי החיים פוגעת באיכות החלב שהם מייצרים ומיעוט התנועה שלהם פוגע בבריאותם. כך, איכות התוצר יורדת, ואיתו גם המחיר שניתן לקבל עליו, ובמקביל ההוצאות על הטיפול הרפואי בבעלי החיים עולות. בעקבות זאת, משפחות רבות נאלצו למכור את העדרים שלהן, או חלקים ניכרים מהם,

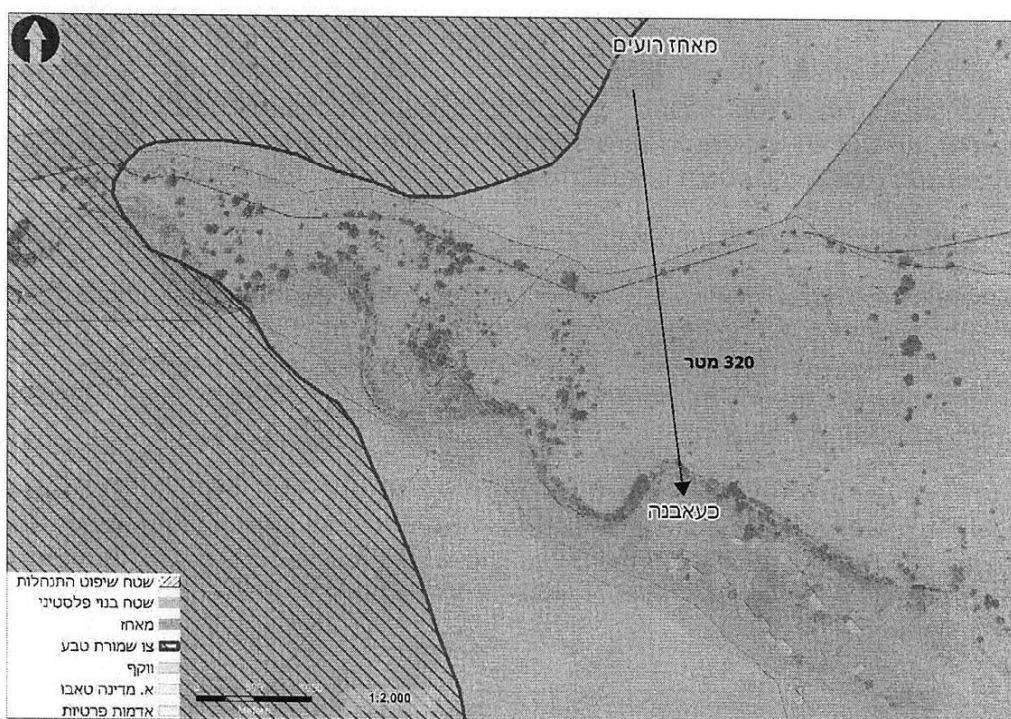
² על אף גודלו העצום של שטח האש, לפי התושבים, כיום הצבא עושה שימוש בחלק מצומצם מאוד ממנו.
³ אלישע ירד. העקשנות שניצחה את הכול. ערוץ 7, 2.10.2024. <https://www.inn.co.il/news/649894>

ועברו לחפש מקורות פרנסה חלופיים. גברים רבים הפכו להיות פועלים בהתנחלויות, בשדות ובמפעלים, מה שמראה שוב שמנגנון הנישול של הפלסטינים מאדמתם ומאורח חייהם הוא בלתי נפרד ממנגנון הניצול שלהם לטובת האינטרסים הכלכליים של ישראל ומפעל ההתנחלות.

הסלמה של מאמצי המתנחלים לגרש את הקהילה

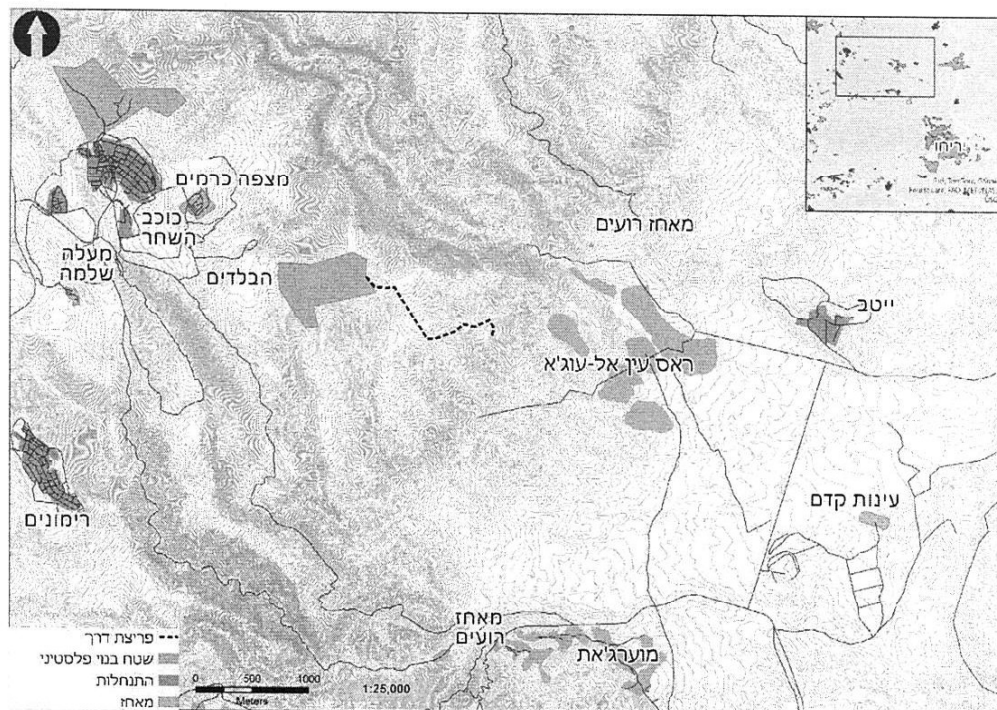
תושבי המאחזים הסובבים לא הסתפקו בהשתלטות הדרגתית על שטחי המרעה מסביב לקהילה ובשנים האחרונות הם אף חודרים אל תוך אזור המגורים של הקהילה במטרה לפגוע בתחושת הביטחון האישי של חבריה ולשבש את כל תחומי החיים שלהם. מאז המלחמה ההתנכלויות עברו הסלמה משמעותית, כשפלישות המתנחלים אל תוך תחומי הקהילה הפכו לעניין שבשגרה והקהילה הפכה להיות תחת מצור.

חוד החנית של המאמצים לגירוש הקהילה הוא מאחז שהוקם לראשונה בסמוך למפל אל-עוג'א במאי 2024. בשונה מהמאחזים האחרים, בהתחלה המאחז לא כלל בינוי, אלא רק נוכחות של מתנחלים עם עדרים, שלנו תחת צליות ומדי פעם שינו את מיקומם בסביבות המפל ואמת המים שיוצאת ממעיין אל-עוג'א. בראשית דצמבר 2024 המאחז שוב שינה מיקום, כשהפעם הוקמו בו אוהלים ודירים מסודרים.

המיקום החדש של המאחז

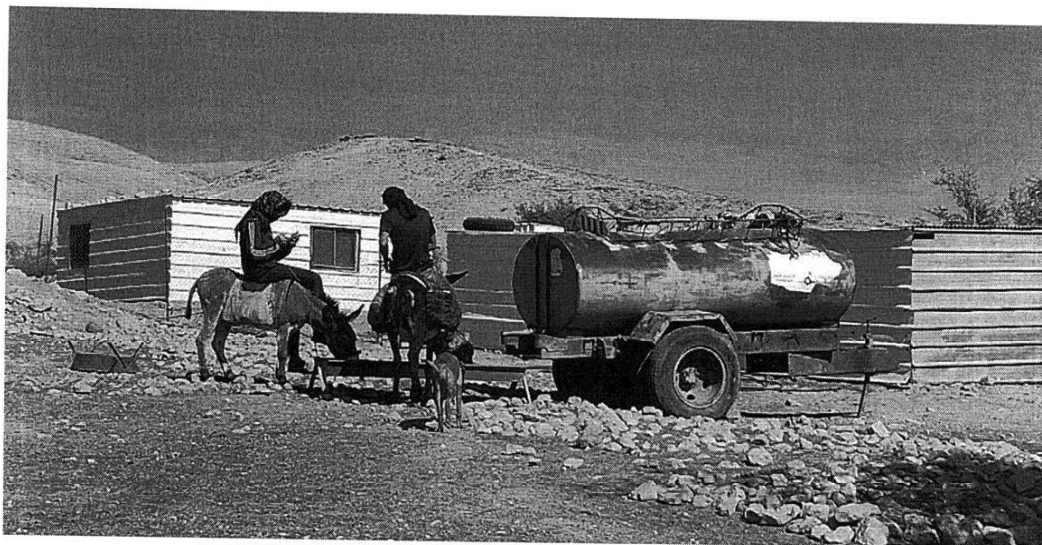
יושבי המאחז הם רובם בני נוער שמנוהלים על ידי מספר מבוגרים. אליהם מצטרפים מתנחלים מהמאחזים השכנים ורכז הביטחון של מבואות יריחו, שמפקח על פעילות הנערים ותומך בה. מסע הטרור נגד הקהילה כולל, בין היתר, רעיית כבשים וגמלים בין בתי הקהילה ובשדות שלה, העללת עלילות שווא נגד תושבים על מנת להביא למעצרים, גניבת בעלי חיים, רכיבה על בהמות בין הבתים, הטסת רחפנים מעל הבתים, פגיעה ברכוש והתגרות בתושבים, מניעת גישה למים הזורמים באמה, הפרעה לשימוש בדרך הגישה לקהילה וגירוש מבקרים פלסטינים מהמפל.

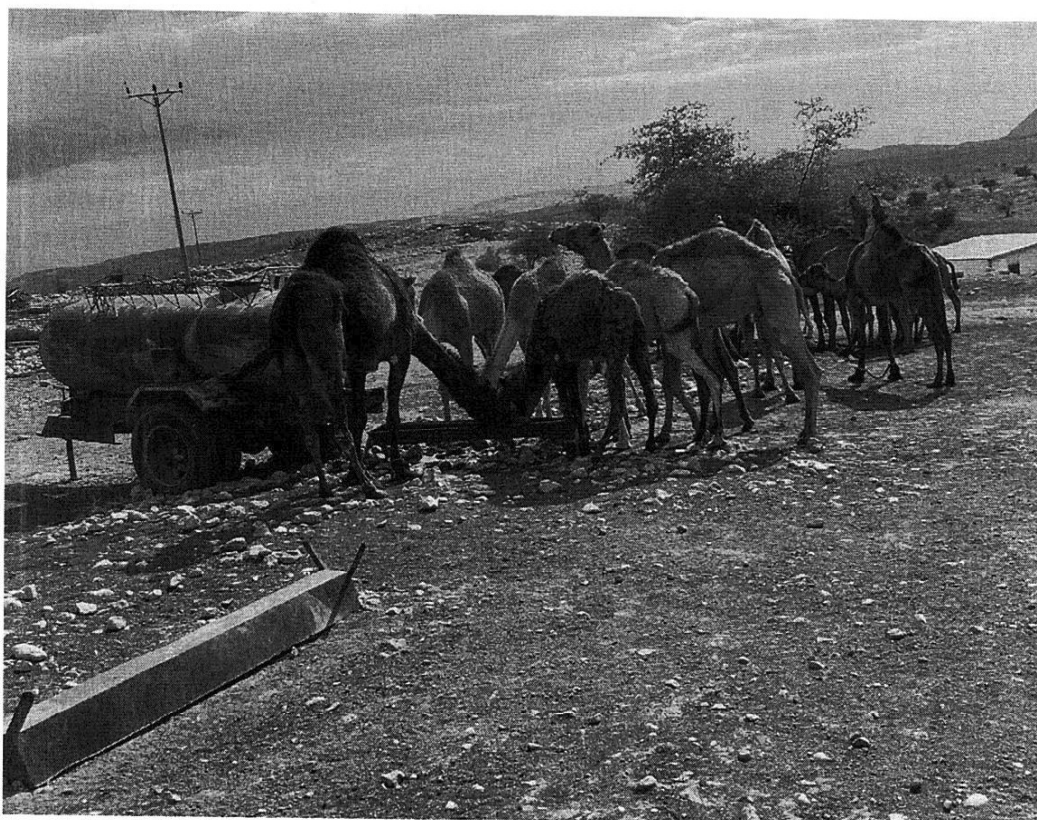
מאחזים והתנחלויות בסביבה הקרובה של ראס עין אל-עוג'א

אלימות המתנחלים פגעה פגיעה קשה בפרנסה של חברי הקהילה, בגישה שלהם לשירותים ולמוצרים בסיסיים וכן בתחושת הביטחון האישי וחיי הקהילה.

בפגיעה בפרנסה באמצעות הפעלה שיטתית של אלימות והפחדה תושבי המאחזים הסובבים מנסים לחסל את מקור הפרנסה העיקרי של הקהילה – גידול צאן. האלימות מכוונת לפגוע בגישה למזון ולמים, באחזקת העדר ומכירת התוצרים. בעוד שלפני המלחמה הרועים רעו במרחב הקרוב לאזור המגורים, כיום הרועים כלל אינם מוציאים את העדרים מהדירים בשל הסכנה שהם ייגנבו על ידי המתנחלים והעדר כל הגנה מהצבא והמשטרה. בשני אירועים, בפברואר וביוני 2024 מתנחלים, בגיבוי הצבא, נכנסו לדירים של רועים מהקהילה וגנבו מהם סה"כ 11 כבשים תחת הטענה השקרית שהן שלהם. בנוסף, במקרה אחר באוגוסט 2024 נגנבו מרועה כ-200 ראשי צאן בעת שהיו במרעה. לאור ניסיון זה ומאחר והמתנחלים מסתובבים עם עדריהם בין בתי התושבים, התושבים חוששים להוציא את העדרים שלהם, פן יתערבבו עם עדרי המתנחלים ואלה יטענו כי הם שלהם. בנוסף, רועים שהיו עוזבים באופן עונתי את הקהילה לצורך מרעה חדלו מכך בשל החשש לרכושם, במיוחד לאחר שבאפריל נשרפו שני צריפים של תושבים שלא היו במקום וביולי ביתו של אדם אחר נשרף בעת שהיה במרעה באזור טובאס.

מתנחלים משקים את חמוריהם משוקת של תושב פלסטיני

עדר גמלים של מתנחלים שותה משוקת של תושב פלסטיני ואוכל מעץ בחצר. מתנחלים מובילים עדר בין בתי הפלסטינים

כמו כן, תושבים שהיו מגדלים מזון לצאן, נאלצו לחדול מכך מכיוון שהמתנחלים רועים להם בשדות. הרועים נאלצים להסתמך באופן מוחלט על מספוא, שגם אותו הם מתקשים להשיג. ספקי מספוא רבים מסרבים להגיע לקהילה בשל החשש מאלימות המתנחלים ואלה שכן מגיעים דורשים מחירים יותר גבוהים, מה שמטיל נטל כלכלי בלתי נסבל על בעלי העדרים.

לצד מניעת הגישה למזון, המתנחלים מונעים מהרועים גישה למים בתעלה, הן עבור העדרים והן להשקיית השדות. הם מפריעים לעדרים לשתות מהתעלה, משבשים את הזרימה על ידי זריקת אבנים לתעלה, חבלה במבנה התעלה וחיתוך צינורות למילוי מים. ראוי לציין שהפגיעה בזרימה פוגעת גם בתושבי אל-עוג'א, שנמצא במורד הזרם.

חבלה בדופן אמת המים וזריקה של אבנים לשיבוש הזרימה

מתנחל מרוקן מיכל מים של תושב פלסטיני

לחוסר היכולת להוציא את בעלי החיים מהדירים יש השלכות קשות על בריאותם וגם על איכות החיים של התושבים. בשגרה ניקיון הדירים נעשה כאשר בעלי החיים אינם נמצאים בהם, אך כעת הדבר נעשה כאשר בעלי החיים נמצאים בפנים, מה שקשה יותר באופן משמעותי. הניקיון החלקי שניתן לעשות גורם לריחות לא טובים ומעלה את הסיכון למחלות. החשיפה למחלות

מתווספת לפגיעה בבריאות בעלי החיים בשל העדר התנועה והמעבר להסתמכות מלאה על מספוא.

המצור שהמתנחלים מטילים על הקהילה פוגע גם ביכולתם של בעלי העדרים לשווק את תוצריהם. בעבר מכירת התוצר נעשתה במספר דרכים - דרך סוחר שהיה מגיע מיריחו, באופן אישי מול לקוחות שהיו מגיעים לקהילה ודרך מכירה ישירה בשווקים של ראמאללה ויריחו. כיום הסוחר והלקוחות פוחדים להגיע לקהילה והנשים חוששות לנסוע לשווקים בשל התנכלויות בדרך.

חלק מבעלי העדרים מנסים להמשיך לשרוד בעזרת המשאבים ההולכים ומידלדלים שלהם ואילו רבים נאלצו למכור את העדרים שלהם או לשמור רק חלק לצריכה ביתית. כך התגברה המגמה מלפני המלחמה של נטישת הרעייה ומעבר לעבודה בהתנכלויות. מכירת העדרים השפיעה גם על נשות הקהילה, שבאופן מסורתי אחראיות לטיפול בעדרים בדירים ובייצור מוצרי החלב וכעת מוצאות את עצמן מובטלות.

גידול צאן הוא אמנם מקור הפרנסה העיקרי של חברי הקהילה, אך בקהילה ישנם גם עובדים רבים שעובדים מחוץ לקהילה, בעיקר כפקידים, נותני שירותים וכפועלים. גם הם נאלצים להתמודד עם התנכלויות המתנחלים בתוך הקהילה ולאורך דרך הגישה. נשות הקהילה הן מהנפגעות העיקריות, מאחר שחלק מהן הפסיקו לחלוטין ללכת לעבודה בשל חשש מהמתנחלים.

פגיעה בביטחון האישי ובחיי הקהילה

מזה חודשים ארוכים שתושבי ראס עין אל-עוג'א חיים בתחושה תמידית של מתח וחרדה. אף מרחב כבר לא מרגיש בטוח - לא הבית, לא המרחב הציבורי, לא השטחים הפתוחים מסביב לקהילה ולא הכביש שמחבר אותם אל העולם החיצוני. לא רק זאת, אלא שגם אף אדם אינו בטוח - מתנחלים תוקפים צעירים, נשים וגברים. העדר הביטחון האישי מכתוב את התנהלות התושבים במרחבים הללו ומשבשש לחלוטין את חיי הקהילה.

תושבות מספרות שהן כל הזמן בכוונות ספיגה ולא נינוחות אפילו בבתי שלהן. הן לא יכולות להתלבש בנוח למקרה שזרים ייכנסו הביתה, הן ממהרות לסיים מטלות ולא ישנות בשקט. מחשש למפגש עם מתנחלים, הן ממעטות להתרחק מסף הבית וגם לא נותנות לילדיהן להתרחק. עד לתחילתו של קמפיין הטרור נגד הקהילה, הן היו נוהגות לבקר אחת אצל השנייה מדי יום, אבל היום הן פוחדות לצאת מהבית ולהשאיר ילדים לבד וגם להסתובב במרחב הציבורי נהיה מסוכן. גם הקשרים החברתיים עם אנשים מחוץ לקהילה נפגעו, שכן חברים ובני משפחה חוששים לבוא לבקר ומשפחות חוששות לנסוע ולהשאיר את הבית ללא השגחה.

אלימות המתנחלים גם שללה מהתושבים גישה לאזור המפל והתעלה, שהוא חלק בלתי נפרד מזהות המקום והתפקוד שלו ומשמש כשטח פתוח לפנאי ולמנוחה. ליד המפל ישנו מקום שנחשב למפלט כמעט בלעדי של נשים וילדיהן, בו נשים נהגו להיפגש כמעט מדי יום, במיוחד בקיץ ובאביב, בזמן שילדיהן משתכשכים במים ומשחקים. כיום הן אינן מעזות להתקרב לשם בשל הנוכחות הקבועה של המתנחלים במקום.

פגיעה בגישה לשירותים ולמוצרים בסיסיים

תושבי ראס עין אל-עוג'א מקבלים שירותים ציבוריים ועושים קניות מחוץ ליישוב - באל-עוג'א, יריחו וראמאללה. ישנו כביש גישה אחד ליישוב והתנועה בו היא באמצעות רכב פרטי, מונית או ברגל. אלימות המתנחלים הביאה לכך שתושבים כבר אינם מעזים ללכת לאורך הכביש, שנהגי מוניות דורשים מחיר כמעט כפול כדי להגיע ליישוב ושתושבים לפעמים נוסעים בשיירות לצורך הגנה. תושבים חושבים פעמיים לפני שהם יוצאים מהיישוב ומצמצמים את היציאות לצרכים חיוניים בלבד. בנוסף, המצב הביא להתייקרות מי השתייה, שהתושבים רוכשים במיכליות, שכן מובילי המים חוששים להגיע למקום.

בין היתר, המתנחלים משבשים את הלימודים של ילדי הקהילה. ביישוב ישנו בית ספר אחד בו לומדים כ-150 ילדים ביסודי ועל יסודי ותלמידי התיכון לומדים באל-עוג'א. המתנחלים חוסמים לעיתים את כביש הגישה עם העדרים שלהם בשעות הבוקר ומפריעים לאוטובוס התלמידים לנסוע לאל-עוג'א ולמורים מבחוץ להגיע לבית הספר בקהילה.

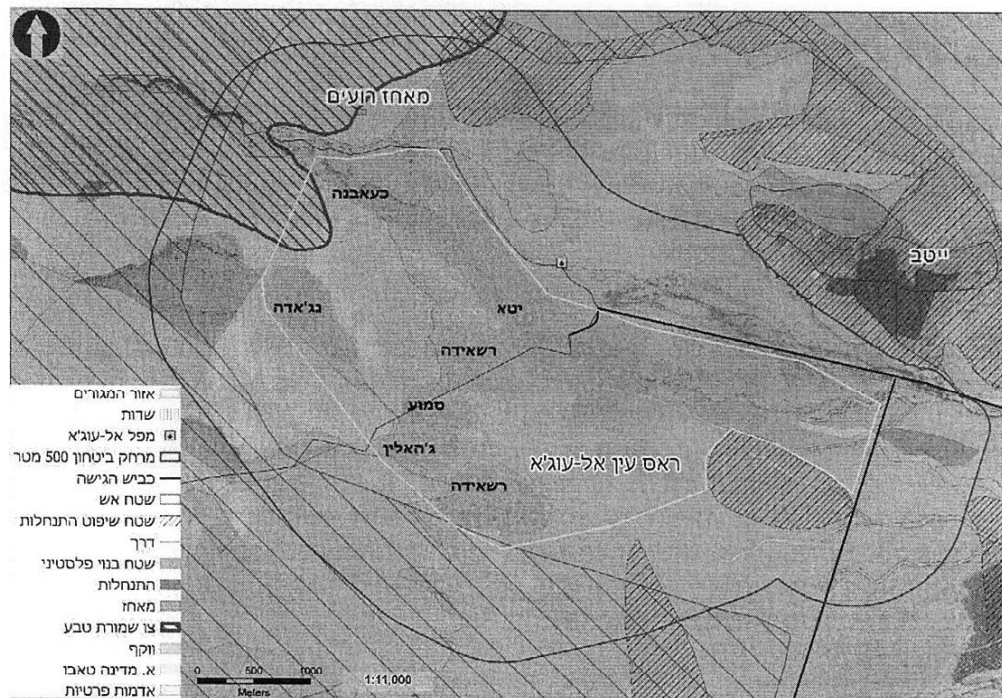
הגנה על מרחב המחיה התפקודי של הקהילה

מדי יום מתנחלים פולשים לתחומי קהילת ראס עין אל-עוג'א במטרה להטיל טרור על תושביה ולהביא לעזיבתם "מרצון". במעשיהם הם הצליחו לפגוע קשות בתחושת הביטחון של התושבים ובפרנסתם ולשבש את חיי הקהילה שלהם עד כדי יצירה של סכנה ממשית לגירוש. **לסכנה זו אחראים לא רק המתנחלים, אלא גם הצבא והמשטרה, שעל אף משכנו ועצימותו של מסע הטרור, אינם ממלאים את חובתם להגן על תושבי ראס עין אל-עוג'א מפני אלה שבאים לגרשם. בשל כך, ישנו צורך בנקיטה באמצעים מיוחדים שיאפשרו לתושבי הקהילה לתבוע הגנה.**

אזור המגורים

על מנת להגן על ביטחונם, פרנסתם ורכושם של תושבי הקהילה מפני המתנחלים, מוצע לקבוע בצו צבאי כי הכניסה לאזור המגורים תותר רק לתושבי הקהילה ואורחיהם. **צו איסור הכניסה מוצדק בראש ובראשונה בשל הסכנה הממשית לשלומם של התושבים ולעצם קיומה של הקהילה, אך גם לאור העובדה שברובו המכריע מדובר בשטח פרטי מוסדר של פלסטינים, שיש למנוע השגת גבול בו. חלק קטן מהשטח, בין כמה מהמקבצים, מוגדר כאדמות מדינה בטאבו וכיאה לאדמות אלה משמש כמרחב ציבורי.**

תחום איסור הכניסה המוצע מסומן במפה שלהלן באדום. הבסיס שלו הוא אזור המגורים, שמסומן בצהוב, וכולל את הבתים, הדירים, המרחב הציבורי, הדרכים הפנימיות והשדות הצמודים. במצב בו המרעה מחוץ לגבולות הקהילה אינו אפשרי, השדות הם מקור מזון משלים חשוב עבור העדרים. מעבר לאזור המגורים יש להוסיף מרחב ביטחון של 500 מטרים, שהם המרחק שעז או כבשה יכולה לעבור אם הרועה לא שם לב אליה למספר דקות. המרחב ייתן לרועה זמן להשיג עז או כבשה שנדדה מאזור המגורים ולמנוע ממתנחלים לשייך אותה לעדר שלהם או לטעון שהיא שלהם. איסור הכניסה לא יחול על תנועת רכבים בכביש, על מנת לאפשר את המשך הגישה החופשית אל שמורת הטבע. בשטח הקרוב ליישוב קו איסור הכניסה צומצם והוא חופף את קצה שטח השיפוט של ההתנחלות.

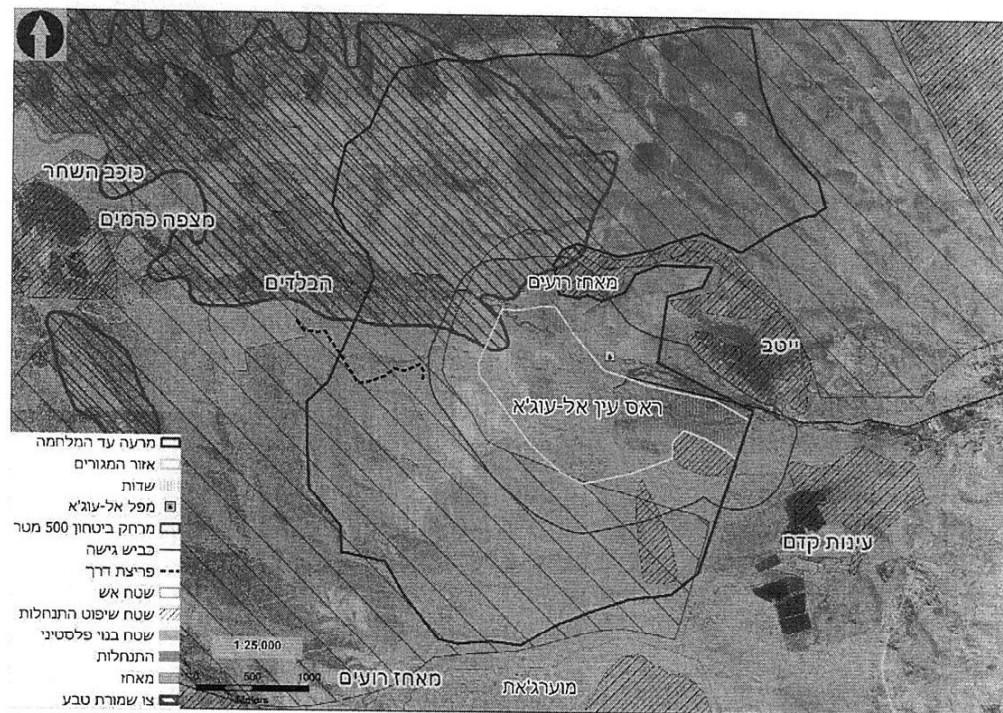
מרחב ההגנה על קהילת ראס עין אל-עוג'א

שטחי המרעה ומקורות המים

הגישה של תושבי ראס עין אל-עוג'א אל שטחי המרעה ותעלת אל-עוג'א היא הבסיס לפרנסתם ולאורח חייהם כרועים. מתוך כוונה זדונית לחסל את מקור פרנסתם של הרועים ובכך להביא

לגירושם, המתנחלים השתלטו בהדרגה בכוח על שטחי המרעה ועל מקור המים המרכזי שלהם. אלימות המתנחלים הביאה למניעה מוחלטת של רעייה, דבר שהיו לו השלכות דרמטיות על פרנסת התושבים ואורח חייהם. רועים רבים נאלצו למכור את עדריהם, או חלקים ניכרים מהם, יותר ויותר רועים נאלצו לנטוש את הרעייה להפוך לפועלים כדי להתפרנס ונשים שטיפלו בעדרים מצאו את עצמן מובטלות.

על מנת לאפשר לתושבי הקהילה לשמור על מקור פרנסתם, הצבא והמשטרה צריכים לפנות את המאחזים שהשתלטו על שטחי המרעה ומקור המים של הקהילה. כל עוד הצבא והמשטרה אינם עושים זאת, עליהם לספק הגנה לרועים בעת המרעה והשקיית העדרים מתעלת המים. התחום שבו נדרשת הגנה מסומן במפה שלהלן והוא חופף לשטחי המרעה של הקהילה עד לתחילת המלחמה.

שטחי המרעה בהם נדרשת הגנה לרועים

דרך הגישה

לקהילת ראס עין אל-עוג'א יש דרך גישה אחת, שמחברת אותה אל מוקדי המשיכה העיקריים שלה – אל אזור יריחו דרך כביש 90 ואל אזור ראמאללה דרך כביש 449. הדרך היא קריטית לקשר עם הסביבה - לקבלת שירותים, תעסוקה, קניות, מכירת תוצר וקשרים חברתיים. כל אלה שובשו בשל ההפרעות החוזרות ונשנות של המתנחלים לשימוש בדרך והפגיעה במשתמשיה.

על מנת לאפשר תנועה חופשית ובטוחה לאורך דרך הגישה, על הצבא לספק הגנה לפלסטינים שנעים בה. הדרך מסומנת במפה שלהלן והיא כוללת את הכביש מהכניסה לקהילה ועד כביש 90 ואת החיבור שלה אל כביש 449.

אסף פלד

מתכנן ערים

עמותת במקום – תכנון וזכויות אדם

הימנעות המשיבים 1,2,3, מהגנה על קהילות ראס אל עין

27. במהלך שנת 2024 ועד עתה פעילי זכויות אדם מנסים באמצעות "נוכחות מגינה" להגן על קהילות ראס אל עין מפני המתקפות וההתעמרות בקהילות. ממחצית שנת 2024 הנוכחות במקום מלאה, ביום ובלילה. הפעילים "חמושים" בטלפונים סולאריים בלבד. לדבריהם וכפי שאמור בתצהירים מטעם המצורפים לעתירה, פניות לגורמים מטעם המשיב 1, אנשי צבא האחראים על שמירת הביטחון והסדר במרחב לא נענות ואם יש מענה וחיילים מגיעים למקום הם מתודרכים באופן מוטעה ומטעה, לדבריהם, הבדואים הם פולשים לשטח C שהוא ישראלי לכל דבר ואין מניעה לכניסת ישראלים לאדמות הפרטיות ולמתחמי המגורים של העותרים. הם אינם פועלים להגנה על העותרים מפני המתעמרים והפולשים למיניהם. זהו גם המצב בעניין המשיבה 3, משטרת בנימין. ובאשר למשיב 2 האחראי על אכיפת בנייה ללא היתר, המאחז של המשיב 4 עולה ומשגשג, הוקמו בו לאחרונה אוהלי מגורים, דירים לצאן, שירותים ומחסן ולא נראה כי התבצעה פעולת כלשהי לאכיפת שלטון החוק. **מצ"ב תצהירי הפעילים להגנת הקהילה הבדואית ומסומנים 5/נ(א)(ב)(ג).**

28. לדברי העותרים הנתמכים בעדויות הפעילים לפלסטינים תושבי המקום אין גישה לרשויות החוק באזור, פניות למשטרה מחיבות הגעה למשטרת בנימין הנמצאת בתחום המועצה האזורית בנימין לשם אסורה הכניסה לפלסטינים, נדרשים הודעה מראש וקביעת מועד להגשת תלונה, זאת בשפה העברית, ואיסוף ע"י רכב משטרה משער הכניסה. גם כשמתאפשרת ההגעה, לאחר המתנה של שעות (זה הנוהל המקובל) לרוב נאמר למבקשים להתלונן שאין בתחנה דובר ערבית. בשל האמור החלו המתנדבים בהגשת תלונות מקוונות אלא שהתלונות לא זוכות להתייחסות, שלא לומר, לטיפול. מצ"ב להדגמה פרק תוכן התלונה של שלוש תלונות שהוגשו לאחרונה ולא טופלו ע"י המשיבה 3 **ומסומנים 6/נ(א)(ב)(ג)**. מצ"ב גם **ומסומנת 7/נ** רשימה ובה פירוט אירועים פליליים והטרדות אשר נערכה ע"י הפעילים שנכחו במקומות האירועים המתועדים. מהרשימה עולה כי היו עשרות ואולי מאות פניות לגורמי אכיפת החוק אשר לא נענו ו/או לא טופלו.

29. נציין כי הטענות בדבר אי טיפול גורמי השיטור בתלונות של פלסטינים בעניין תקיפתם ושלל עבירות פליליות המבוצעות נגדם ע"י ישראלים תושבי האזור נתמכות בדברי אלוף פיקוד מרכז הקודם, יהודה פוקס בטקס סיום כהונתו (פורסם ע"י דובר צה"ל) ובפניה חריגה מאוד בכתב של ראש השב"כ רונן אברהם בר לגורמים המדיניים הרלוונטיים. בפניה הדחופה נכתב: " הטרור היהודי מסכן את קיום המדינה...מנהיגי התופעה מבקשים להביא את המערכת לאובדן שליטה, הנזק למדינת ישראל הוא בל יתואר.."
מצ"ב ומסומנת 8/נ כתבה בעיתון הארץ מיום 22.08.24 בה מצוטטים דברי ראש השב"כ.

הפרק המשפטי

30. בפתח פרק זה נפנה למספר החלטות של בית המשפט הנכבד אשר ניתנו לאחרונה בעתירות שעניינן דומה לזו שלפנינו והסעדים שהתבקשו בהם זהים במובן של הגנה על קהילות רועים וחקלאים פלסטינים מפני התעמרות שכניהם הישראלים ממאחזים סמוכים. בראשית נפנה לרציו של פסק הדין שניתן בעניין זנותא בג"צ 8117/23:

" לפני שנדרש לפרטים נפתח במובן מאליו, גורמי הצבא והמשטרה הפועלים באזור מחויבים לפעול להגנה על התושבים המוגנים של האזור מפני אלימות או הפרה של החוק – הן מכוח עקרונות הדין הבינלאומי החלים במקום והן מכוח עקרונות יסוד שלטון החוק. ברי כי מצבים שבהם תושבים טוענים כי הם חשופים להתקפות פיזיות חוזרות ונשנות עליהם ועל רכושם הם חמורים וחייבים לזכות להתייחסות אפקטיבית של גורמי אכיפת החוק. אכן, אנו חיים בתקופה ביטחונית מורכבת, וחווים מלחמה שטרם הסתיימה, נסיבות שיש בהן בכדי להשליך על מידת פניותם של גורמי הביטחון. אולם אין בכך בכדי לייתר את החתירה לפעולה מיטבית, במסגרת האילוצים, ולא כל שכן, ביחס למקרים מובהקים של פגיעה בזכויות יסוד..".

במסגרת עתירת זנותא נתן ביהמ"ש הנכבד את דעתו לקושי לפנות בתלונות למשטרה וכנראה גם לקושי לקבל מענה שלא לומר, מענה אפקטיבי ובשל כך הורה:

"...אנו מורים על כך שבעת הזו יש מקום לאפשר פנייה לרשויות גם בצורה חילונית (חילונית לפנייה למוקד 100 ש.ל.), בהינתן הקשיים שתוארו, יש מקום לידע את תושבי הכפרים בפרטיו של גורם קשר נוסף שאליו ניתן יהיה לפנות במקרים של פנייה דחופה שלא מקבלת מענה משטרת מהיר דיו."

31. בהינתן הפסיקה בבג"צ 8117/23 ניתנה בבג"צ 67603-08-24 (עדיין נדון) שעניינו כמעט זהה לעתירה שלפנינו, התעמרות קשה בקהילה של חקלאים ורועי צאן פלסטינים החלטה בזה הנוסח: **"המשיבים מתבקשים לתת התייחסות מפורשת ומפורטת על אודות כל האירועים הפרטיים אשר צוינו בעתירה. במסגרת ההתייחסות יפרטו המשיבים ביחס לאירועים האמורים, בין היתר, אילו פעולות חקירה בוצעו, האם נגבו עדויות, האם ננקטו הליכים נגד מעורבים – לרבות, הליכי מעצר, הגשת כתבי אישום והליכים משפטיים אחרים, והאם ננקטו פעולות למניעת התפרעויות ונזקים."**

32. למרבה הצער, פסקי דין והחלטות של בג"צ בעניין אי אכיפת החוק על יהודים תושבי השטחים המתעמרים ופוגעים בקהילות המוחלשות של "תושבים מוגנים", בעיקר קהילות רועי צאן בדואים וחקלאים פלסטינים בשטחי C לא זוכים לציות ואכיפה של המשיבים וכלל הגורמים הפועלים מטעמם ובהוראתם. זאת בין היתר בשל אי שימוש בצווים האוסרים על הגורמים המתעמרים לפלוש למתחמי המגורים, המרעה והחקלאות של האוכלוסיות המאוימות. ובהקשר זה נפנה לפסק דין בן למעלה מ 20 שנה, בג"צ 9593/04 מוראר נגד מפקד כוחות צה"ל ביהודה ושומרון:

"כאשר מבקש המפקד הצבאי להגן על ביטחונם של התושבים הישראליים הרי שהוא נוקט באמצעי של סגירת השטח מפני הפלסטינים, אשר כניסתם לשטח עלולה להיות מנוצלת על ידי גורמי טרור, בקשר לתכלית זו ציינו כי האמצעי שנבחר הינו מידתי...מנגד, כאשר התכלית המבוקשת הינה הגנה על החקלאים הפלסטינים מפני מעשי אלימות המופנים נגדם הרי שראוי הוא כי האמצעי המתאים יופעל כנגד הגורם המסכן, דהיינו, כנגד אלה המבצעים את התקיפות על החקלאים הפלסטינים." (ההדגשה אינה במקור ש.ל.).

33. באשר לחובת המשיב מס' 1 להגן על קניין ורכוש רועים וחקלאים פלסטינים מפני ניסיונות מתנחלים לפגוע באורח חייהם ובמקור פרנסתם במטרה לנשלם ובהמשך, לגרום לעזיבתם את מקום מגוריהם נפנה לצו על תנאי שניתן ב 24.06.24 בבג"צ 1974/24. מדובר בעתירה נגד החרמה שלא כדין של עדרי בקר וצאן על ידי המועצה האזורית בקעת הירדן, זו השתמשה בחוקי עזר מקומיים שאינם חלים על פלסטינים תושבי האזור, (כך ע"פ עמדת המדינה) לתפיסת עדרי צאן ובקר של רועים פלסטינים, ויובהר כי לא רק אנשי מאחזים ונערי גבעות מתנחלים לקהילות הרועים. ביהמ"ש הורה למפקד הצבאי:

"מדוע לא ינקוט המשיב 1 בפעולות למניעת הפעלתו של חוק עזר לערבות הירדן (לכידת בעלי חיים משוטטים) התש"ע – 2010 כלפי בעלי חיים שקיימת אפשרות סבירה שהבעלות בהם מסורה לתושבי האזור או שנטענה לגביהם בעלות כאמור."

34. כמו כן נפנה להחלטה מיום 05/12/24 בבג"צ 603/08-24 חטיב ואח' נ. שר הביטחון:

"המשיבים מתבקשים לתת התייחסות מפורשת ומפורטת על אודות כל האירועים הפרטיים אשר צוינו בעתירה. במסגרת ההתייחסות יפרטו המשיבים ביחס לאירועים האמורים, בין היתר, אילו פעולות חקירה בוצעו, האם נגבו עדויות והאם ננקטו הליכים נגד מעורבים – לרבות הליכי מעצר, הגשת כתבי אישום והליכים משפטיים אחרים, והאם ננקטו פעולות למניעת התפרעויות ונזקים."

העברה בכפייה של אוכלוסייה מוגנת

35. התנהלות המשיבים ועצימת העיניים אל מול ההתעמרות בעותרים שמטרתה סילוקם ממקום מגוריהם מהווה העברה בכפייה (forcible transfer) האסורה על פי המשפט הבינלאומי ההומניטרי. תכנית זו מהווה הפרה של הוראות מהמשפט הבינלאומי ההומניטארי והמשפט הבינלאומי של זכויות האדם.

36. סעיף 149(1) לאמנת גינבה קובע כדלקמן:

Individual or mass forcible transfers, as well as deportations of protected persons from occupied territory to the territory of the Occupying Power or to

that of any other country, occupied or not, are prohibited, regardless of their motive.

37. המונח הרלוונטי לעניינו הוא "העברה בכפייה" (forcible transfer), העוסק בהעברה בתוך השטח הכבוש. לאור אופיו המנהגי של סעיף 149(1), הוראותיו מחייבות את ישראל וחלות גם במשפט הישראלי הפנימי. (ר' עמ' 4-5 לחוות הדעת של פרופ' ססולי וד"ר בוטרוש בבג"ץ 6137/15 ובג"ץ 5950/15).

יצוין כי אחד מהתנאים לפיהם העתקת אוכלוסייה ממקום אחד למשנהו תיחשב כהעברה בכפייה, האסורה על פי המשפט הבינלאומי, הוא שהתושבים המוגנים (במקרה זה, העותרים) יעברו ממקום מגוריהם הנוכחי למקום אחר. יש להדגיש כי בהסתמך על חוות הדעת של פרופ' ססולי וד"ר בוטרוש, העברה היא "כפויה" (forcible) גם כאשר היא אינה מלווה בהפעלת כוח פיזי ישיר על המוגנים במטרה להביא לעזיבתם. יצירת הנסיבות הגורמות בעקיפין לאנשים המוגנים לעזוב תחשב העברה כפויה, האסורה על פי סעיף 149(1).

38. בנוסף לאמור, בהתאם לתקנה 43 לתקנות האג, מחויב הכוח הכובש להבטיח את הסדר והחיים הציבוריים בשטח הכבוש. חובה זו יש ליישם תוך כיבוד חובות אחרות על פי המשפט הבינלאומי ההומניטארי וכן חובות על פי משפט זכויות האדם הבינלאומי. יובהר כי חובתו של הכוח הכובש להבטיח את הסדר והחיים הציבוריים בשטח הכבוש מחייבת מניעת פעולות שנועדו להביא להעברה בכפייה של העותרים מראס אל עין.

הזכות לשוויון ואיסור הפליה

איסור כניסת זרים רק ליישובים יהודיים?

39. בעתירה זו מתבקש הסעד של הוצאת צו לסגירת אזור המגורים של היישוב ראס אל עין בו מתגוררים כ-800 בני אדם כך שתימנע כניסה אליו של ישראלים מלבד כאלה המוזמנים ע"י תושבי המקום. כלל היישובים הישראליים בשטחי הגדה המערבית מוגנים מפני כניסת פלסטינים, זאת כדי להגן על תושביהם מגורמים העלולים לפגוע בהם, פגיעה פיסית ופגיעה ברכוש. כמו כן, היישובים מוגנים בשערים, גדרות, אנשי הגמ"ר חמושים, חיילים ושוטרי מג"ב. כמפורט בעתירה, העותרים וכלל תושבי ראס אל עין חשופים לפגיעה מתמדת בשגרת חייהם, ברכושם ובמקורות פרנסתם, ע"פ עקרון השוויון על המשיבים לספק לעותרים הגנה אפקטיבית מפני פגיעה בהם.

40. הזכות לשוויון מוכרת כאחת מזכויות היסוד הבסיסיות ביותר, הנגזרות מחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. איסור האפליה והזכות לשוויון מעוגנים גם במשפט הבינלאומי (ס' 26 לאמנה בדבר זכויות פוליטיות ואזרחיות משנת 1966; האמנה הבינלאומית בדבר ביעורן של כל הצורות של אפליה גזעית ועוד). באופן ספציפי, ס' 27 לאמנת זינבה אוסר על כל צורה של אפליה בין התושבים המתגוררים בשטחים הכבושים.

41. בבג"ץ 637/89 חוקה למדינת ישראל נ' שר האוצר, מו(1) 191 (1991), קבע כב' השופט ברק כי "עקרון השוויון הוא מעקרונות היסוד של משפטנו (ראה בג"צ 953/87, 1/88[3]). אף שאינו כתוב על ספר - כלומר, אינו מהווה חלק מחוקה כתובה ונוקשה - הרי "הוא מנשמת אפו של המשטר החוקתי שלנו" (השופט לנדוי בבג"צ 98/69 [4], בעמ' 698). כל דבר חקיקה מתפרש באופן שתכליתו הינה להגשים שוויון בין אדם לבין חברו ולא להפלות ביניהם (ראה, בג"צ 507/81 [5], בעמ' 585). מכאן, שכל סמכות שלטונית, הפועלת מכוח הוראת חוק, חייבת לפעול מתוך שוויון, שאם לא כן, תחרוג מסמכותה." בהמשך, מוסיף כב' השופט ברק כי "כל אדם זכאי לכך כי ההחלטה בעניינו תתקבל מתוך יחס של שוויון כלפיו".

בבג"ץ 678/88 כפר ורדים נ' שר האוצר, מג(2) 501 (1989), קבע כב' השופט אור כי "הפליה פסולה פירושה יחס שונה אל שווים; פירושה יחס בלתי שווה ובלתי הוגן למי שראויים לאותו יחס (בג"צ 112/50 [2], בעמ' 490, 502-503; בג"צ 200/83 [3], בעמ' 119 ואילך)... ההפליה, להבדיל מהבחנה בין פלוגי למשנהו, משמעותה מנהג שרירותי של איפה ואיפה, שאין לו הצדקה בשל העדר שוני הגיוני משמעותי בנסיבות בין האחד למשנהו."

הדין החל באזור

42. עניין לנו בעתירה וברורה במהות הסעד המתבקש, ולא יכולה להיות מחלוקת על חובת המשיבים לאכוף את הסדר הציבורי ושלטון החוק, לרבות סיפוק הגנה לעותרים, חובה אשר מעוגנת היטב, הן במשפט הישראלי והן במשפט הבינלאומי ובדיני הכיבוש בהיותם תושבים מוגנים.

43. להדגמת הדברים נפנה לדברי בג"צ בעניין זנותא (בג"צ 8117/23) בסעיף 13 לפסק הדין:

"לפני שנדרש לפרטים, נפתח במובן מאליו: גורמי הצבא והמשטרה הפועלים באזור יהודה ושומרון מחויבים לפעול להגנה על התושבים המוגנים של האזור מפני אלימות או הפרה של החוק – הן מכוח עקרונות הדין הבינלאומי החלים במקום והן מכוח עקרונות היסוד של שלטון החוק. ברי כי מצבים שבהם תושבים טוענים כי הם חשופים להתקפות פיזיות חוזרות ונשנות עליהם ועל רכושם הם חמורים וחייבים לזכות להתייחסות אפקטיבית של גורמי אכיפת החוק. אכן, אנו חיים בתקופה ביטחונית מורכבת, וחווים מלחמה שטרם הסתיימה, נסיבות שיש בהן כדי להשליך על מידת פניותם של גורמי הביטחון. אולם אין בכך כדי לייתר את החתירה לפעולה מיטבית, במסגרת האילוצים, ולא כל שכן ביחס למקרים מובהקים של פגיעה בזכויות יסוד."

44. אזור יהודה ושומרון הוא שטח כבוש, המוחזק על ידי מדינת ישראל ב"תפיסה לוחמתית" באמצעות משטר צבאי שהריבון בו הוא המשיב 2. אותו משטר צבאי ובראשו המשיב 2 כפופים לכללי המשפט הבינלאומי, לרבות החוק הבינלאומי המנהגי, ובמיוחד לתקנות האג בדבר דיניה ומנהגיה של המלחמה ביבשה משנת 1907. תקנה 43 לאותן תקנות מחייבת את המשיב 2 לשמור על הסדר והחיים הציבוריים. בנוסף, חל הדין המקומי, לרבות: הדין שהיה קיים לפני התפיסה הצבאית, דינים שנחקקו על ידי המשיב 2, ועקרונות המשפט המנהלי והציבורי הישראלי (ראו למשל: בג"צ 10356/02 הס' נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית).

45. תקנה 43 לתקנות הנספחות לאמנת האג, מטילה חובות שעל צבא המעצמה הכובשת לכבד ולפעול על מנת לדאוג למימושן, לרבות שמירה על הסדר והחיים הציבוריים תוך הגנה על טובת האוכלוסייה המקומית. הוראה זו קובעת:

The authority of the legitimate power having in fact passed into the hands of the occupant, the latter shall take all the measures in his power to restore, and ensure, as far as possible, public order and safety

46. המפקד הצבאי באזור מופקד על שמירת הסדר והבטחון של התושבים, לרבות זכויות האדם שלהם. על פי תקנה 43 לאמנת האג, על הכוח השולט בשטח מוחזק רובצת האחראיות לנקוט בכל האמצעים שברשותו לשקם, ולהבטיח, במידת האפשר סדר ציבורי ובטחון באזור, תוך כיבוד המשפט התקף באזור במידת הניתן. בביצוע תפקידו בשמירת הסדר והבטחון, על מפקד האזור להבטיח את האינטרסים הביטחוניים החיוניים מזה, ולהגן על האינטרסים של האוכלוסייה האזרחית באזור מזה (בג"צ ג'מעית אסכאן נ. מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון פ"ד לז' (4) 785, עמ' 794).

47. בענייננו, העותרים יטענו כי המשיבים הפרו את חובותיהם המוטלות עליהם, והם עצמו עיניים ו/או התרשלו ו/או לא ביצעו את המוטל עליהם על פי דין על מנת לאכוף את הסדר הציבורי ולהגן על רכושם וחיהם של התושבים המוגנים בכלל ושל העותרים בפרט.

48. אי קיום חובת שמירה על הסדר הציבורי ושלטון החוק – כאמור לעיל תקנה 43 לתקנות האג קובעת את סמכותו ואת חובתו של המפקד הצבאי בשטח, לשמור על הסדר והבטחון באזור הנתון בשליטתו ועל שלום התושבים המוגנים. לכך יש להוסיף את האמור בתקנה 27 לאמנת ג'נבה הרביעית הקובעת כי:

"מוגנים זכאים בכל הנסיבות ליחס של דרך ארץ לגופם, לכבודם ולזכויותיהם... והם יוגנו במיוחד מפני כל מעשה אלימות, או איומי אלימות..."

הדין החל באזור

49. עניין לנו בעתירה ברורה במהות הסעד המתבקש, לא יכולה להיות מחלוקת על חובת המשיבים לאכוף את הסדר הציבורי ושלטון החוק, לרבות סיפוק הגנה לעותרים, חובה המעוגנת היטב, הן במשפט הישראלי והן במשפט הבינלאומי ובדיני הכיבוש.

אזור יהודה ושומרון הוא שטח כבוש, המוחזק על ידי מדינת ישראל ב"תפיסה לוחמתית" באמצעות משטר צבאי שהריבון בו הוא המשיב 2. אותו משטר צבאי ובראשו המשיב 2 כפופים לכללי המשפט הבינלאומי, לרבות החוק הבינלאומי המנהגי, ובמיוחד לתקנות האג בדבר דיניה ומנהגיה של המלחמה ביבשה משנת 1907. תקנה 43 לאותן תקנות מחייבת את המשיב 2 לשמור על הסדר והחיים הציבוריים. בנוסף, חל הדין המקומי, לרבות: הדין שהיה קיים לפני התפיסה הצבאית, דינים שנחקקו על ידי המשיב 2, ועקרונות המשפט המנהלי והציבורי הישראלי (ראו למשל: בג"צ 10356/02 הס' נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית).

50. תקנה 43 לתקנות הנספחות לאמנת האג, מטילה חובות שעל צבא המעצמה הכובשת לכבד ולפעול על מנת לדאוג למימושן, לרבות שמירה על הסדר והחיים הציבוריים תוך הגנה על טובת האוכלוסייה המקומית. הוראה זו קובעת:

The authority of the legitimate power having in fact passed into the hands of" the occupant, the latter shall take all the measures in his power to restore, and ...ensure, as far as possible, public order and safety

51. המפקד הצבאי באזור מופקד על שמירת הסדר והבטחון של התושבים, לרבות זכויות האדם שלהם. על פי תקנה 43 לאמנת האג, על הכוח השולט בשטח מוחזק רובצת האחריות לנקוט בכל האמצעים שברשותו לשקם, ולהבטיח, במידת האפשר סדר ציבורי ובטחון באזור, תוך כיבוד המשפט התקף באזור במידת הניתן. בביצוע תפקידו בשמירת הסדר והבטחון, על מפקד האזור להבטיח את האינטרסים הביטחוניים החיוניים מזה, ולהגן על האינטרסים של האוכלוסייה האזרחית באזור מזה (בג"צ ג'מעית אסכאן נ. מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון פ"ד לו (4) 785, עמ' 794).
52. בענייננו, העותרים יטענו כי המשיבים ושלוחיהם מפרים את חובותיהם על פי הדין והפסיקה, והם עוצמים עיניים ולא מבצעים את המוטל עליהם על פי דין על מנת לאכוף את הסדר הציבורי ולהגן על רכושם וחיהם של העותרים.
53. אי קיום חובת שמירה על הסדר הציבורי ושלטון החוק – כאמור לעיל תקנה 43 לתקנות האג קובעת את סמכותו ואת חובתו של המפקד הצבאי בשטח, לשמור על הסדר והבטחון באזור הנתון בשליטתו ועל שלום התושבים המוגנים. לכך יש להוסיף את האמור בתקנה 27 לאמנת ג'נבה הרביעית הקובעת כי:
- "מוגנים זכאים בכל הנסיבות ליחס של דרך ארץ לגופם, לכבודם ולזכויותיהם... והם יוגנו במיוחד מפני כל מעשה אלימות, או איומי אלימות..."
- על בסיס תקנה 27 זו נקבע גם בבג"צ 4764/04 רופאים לזכויות אדם נגד מפקד כוחות צה"ל בעזה:
- " חובתו של המפקד הצבאי ע"פ הכלל הבסיסי היא כפולה – ראשית עליו להימנע מפעולות הפוגעות בתושבים המקומיים, זוהי חובתו "השלילית", שנית, עליו לעשות פעולות הנדרשות כדין המבטיחות כי התושבים המקומיים לא יפגעו, זו חובתו "החיובית".

סיכום

54. ההתעמרות הממושכת והקשה בעותרים מראס אל עין מתבצעת ע"י גורמים קיצוניים מההתנחלויות הסמוכות ועל ידי המשיב מס' 4 והשוהים איתו במאחז הבלתי חוקי שהוקם במקום הספציפי בו הוא נמצא במטרה למרר את חייהם של התושבים הבדואים ובכך, לכפות עליהם לנטוש את כפר מגוריהם ואת מקור פרנסתם – גידול עדרי צאן.
- הדרישה להוצאת צו אשר מטבעו, מוגבל בזמן, אשר ירחיק את הגורמים המתעמרים מפאתי ראס אל עין מבוססת בין היתר על דברי ביהמ"ש בעניין מראס. הדרישה לסילוק מהיר! של המאחז המציק על תושביו ועדרי הצאן המוחזקים בו מבוססת על סדרי העדיפויות שקבעו המשיבים להריסת בנייה בלתי חוקית. מדובר במבנים חדשים והבניה במקום נמשכת גם בימים אלה, מדובר במבנים המהווים סכנה לביטחון האזור לשלום הציבור ולסדר הציבורי. מדובר בבניה שחלקה בשלבים התחלתיים, המבנים הוקמו על אדמות מדינה שלא במסגרת תוכנית מתאר, שילוב הקריטריונים בהיתן ההפרעה הקשה של המשתמשים בהם לשלום הציבור והפגיעה בזכויות יסוד של העותרים מחייבת מתן עדיפות לפינוי לאלתר של המבנים.
55. לאור כל האמור בעתירה מתבקש ביהמ"ש הנכבד להוציא מלפניו צו ביניים כמבוקש ולאחר שמיעת הצדדים להוציא צווים על תנאי כמבוקש ברישא של העתירה וכן, לחייב את המשיבים בהוצאות משפט ובשכ"ט עורך הדין.

שלמה לקר עו"ד
ב"כ העותרים